

Vervolg van pagina 17

Schilderijen kunnen troost bieden

Venema verbond de kinderen en hun vader in de tijd. Haar foto's maakte ze met een pinhole camera. „Daar zit geen lens in dus je hebt een lange sluitertijd en veel licht nodig. De broers en zussen moesten elk een halve minuut bewegingsloos in de volle zon staan”, legt zij uit. Op de verstilde foto's die het opleverde, lijkt het of de tijd 'eruit getrokken' is. „Doordat je niet kunt zien of de foto's onlangs of jaren geleden zijn genomen wilde ik hen weer dicht bij hun vader brengen. Het lijkt alsof een zesde foto van hemzelf er ook zo bij had gekund.”

Daarnaast fotografeerde ze Elings in verschillende houdingen die hem aan zijn oude vader herinneren. „Soms zat mijn vader bijvoorbeeld in zijn stoel te slapen met zijn hoofd achterover en zijn mond half open, en leek het net of hij al overleden was”, vertelt hij. „Dan betrapte ik mezelf er wel eens op dat ik ook zo ging zitten, alsof ik als hem wilde voelen hoe het zou zijn als dat echt zo was. Of om me alvast voor te bereiden op

het verdriet dat komen ging mischien.”

Dat voorschot en die emoties legde Elings zelf ook vast in de schilderijen van zijn vader. Zo schilderde hij hem een keer op de achterkant van een doek. „Dan trekt de verf er dieper in, zoals hij door alzheimer in zichzelf verdween.” Hait zijn blik is op het werk paniekerig, de lijnen aan de bovenkant van zijn hoofd zijn vervaagd. „Net als zijn geheugen. Dit schilderij geeft voor mij weer hoe alzheimer moet voelen.” Op een ander werk schilderde hij zijn hait op de rug. „Alsof hij wegloopt en al afscheid neemt.”

Elings nam ook een schilderij van zijn moeder in de expositie op en schilderde zichzelf en zijn zoon in het witte hemd. „Een half jaar voor het overlijden van mijn vader werd mijn zoon Bowe Rint geboren. Zes maanden later had ik niemand meer om hait te noemen maar werd ik zelf wel ineens hait genoemd, een wonderlijk kruispunt om op te staan.” Bowe (7) kent zijn opa

slechts van de verhalen en de schilderijen. „Laatst reed hij met zijn moeder langs het kerkhof en moest hij huilen, omdat hij het zo jammer vond dat hij zijn opa niet bewust had meegemaakt. Een mooi idee dat dat gevoel achter de schilderijen vandaan komt, en dat ik hem door het schilderen toch een beetje zijn opa kan laten leren kennen.”

Moelijkste vraag

Wat de expositie hem zelf opgeleverd heeft, vond Elings de moeilijkste vraag die de documentairemakers hem stelden. „Rouwverwerking? Dat weet ik niet. Ik heb lang over deze expositie getwijfeld. Mijn vader zou het vast toegestaan hebben. Niet omdat hij zichzelf zo zou willen laten zien. Integendeel, hij begreep al niet waarom iemand überhaupt een werk met hem erop zou willen kopen, en in deze werken komt hij er natuurlijk ook niet zo mooi vanaf. Hij zou het voor mij goedgekeurd hebben, zoals hij ook voor mij model zat. Maar ik wilde zijn ziekte ook niet exploiteren,

Ook in zijn laatste jaren was hait nog gewoon mijn hait. Hij mocht dan wat meer kreukels en butsen hebben, dat gevoel verandert niet

omdat ik nou zo nodig een expositie wil.”

Uiteindelijk besloot Elings toch door te zetten. „Ik heb hem vijftien jaar lang geschilderd dus dit was een logisch vervolg. Het is voor mij juist een ode aan mijn vader. Ergens schuilt in deze schilderijen over de minder mooie kanten van het leven toch ook een soort schoonheid. En ook in zijn laatste jaren was hait nog gewoon mijn hait. Hij mocht dan wat meer kreukels en butsen hebben, dat gevoel verandert niet. Zo bezien heeft de expositie dus vooral mooie schilderijen opgeleverd, die hopelijk ook anderen troost en herkenning bieden. Het is niet alleen een expositie over hait die alzheimer had, in feite gaat het over alle geliefde haiten en mensen die ons ontvallen.”

► De expositie *Hait...een portret van een hemd* in expositieruimte De Galerij van De Lawei in Drachten is tot en met 29 januari te zien. Voor openingstijden zie www.de-lawei.nl

Links: Rint Elings fier rechtop naast zijn vrouw, zijn blik vastberaden, blosjes op zijn wangen, zijn witte hemd strak om zijn sterke lijf. Rechts: Dezelfde man, maar nu met kromme schouders, rimpels in zijn voorhoofd, een lichte vertwijfeling in zijn ogen en een slobberend hemd.